

STRESZCZENIE PLANU URZĄDZANIA LASU NADLEŚNICTWA HENRYKÓW OBOWIĄZUJĄCEGO NA LATA 2010-2019

1. Cele gospodarowania:

- a) zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;
- b) ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na:
- zachowanie różnorodności przyrodniczej,
 - zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
 - walory krajobrazowe,
 - potrzeby nauki;
- c) ochrony gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym;
- d) ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych;
- e) produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

2. Ogólna charakterystyka lasów nadleśnictwa

2.1 Położenie i powierzchnia

Nadleśnictwo Henryków jest jednym z 33-ch nadleśnictw Wrocławskiej Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP Wrocław). Położone jest nad rzeką Oławą u zachodniego podnóża Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich. Lasy nadleśnictwa swym zasięgiem obejmują tereny położone między miejscowościami Tyniec nad Ślężą na północy i Paczków na południu; Wawrzyszów na wschodzie i Przerzeczyn Zdrój na zachodzie. Będące w zarządzie nadleśnictwa Henryków tereny wchodzi w skład województwa dolnośląskiego (powiat dzierzoniowski, strzeliński, wrocławski, ząbkowicki) i opolskiego (powiat brzeski). Lasy Nadleśnictwa Henryków położone są w zasięgu V Krainy Śląskiej, 3 Dzielnic Przedgórze Sudeckiego i Płaskowyżu Głubczyckiego, w mezoregionie Przedgórze Sudeckiego, o łącznej powierzchni **10023.75** ha (stan na 1 stycznia 2010 rok), w ponad 140 kompleksach.

L.p.	Cecha	Obręb i Nadleśnictwo Henryków	
		Powierzchnia - ha	%
1	2	3	4
1	Powierzchnia ogółem	10023,75	100,00%
2	Grunty leśne	9655,10	96,32%
3	Grunty zalesione	9433,03	94,10%
4	Grunty nie zalesione	20,10	0,20%
5	Grunty zw. z gosp. leśną	201,97	2,01%
6	Grunty nieleśne	368,65	3,68%
7	- w tym grunty do zales.	0,00	0,00

2.2 Powierzchnia gruntów nadleśnictwo Henryków na tle podziału administracyjnego Polski (BEZ WSPÓLWŁASNOŚCI)

Woj. – powiat - gmina	Obręb i Nadleśnictwo	
	Powierzchnia - ha	%
1	2	3
Razem	10023,4262	100,00%
dolnośląskie 02)	10015,7962	99,92%
<i>dzierżoniowski (02-02)</i>	459,5125	4,58%
M-to Niemcza (02-02-074)	189,3623	1,89%
Gm. Niemcza (02-02-075)	270,1502	2,69%
<i>strzeliński (02-17)</i>	5061,4251	50,50%
Gm. Borów (02-17-012)	422,2500	4,21%
Gm. Kondratowice (02-17-022)	728,2034	7,27%
Gm. Przeworno (02-17-032)	1981,6194	19,77%
Gm. Strzelin (02-17-045)	1490,7977	14,87%
M-to Wiązów (02-17-054)	2,5320	0,03%
Gm. Wiązów (02-17-055)	436,0226	4,35%
<i>wrocławski (02-23)</i>	51,1100	0,51%
Gm. Jordanów Śląski (02-23-032)	1,4000	0,01%
Gm. Kobierzyce (02-23-052)	49,7100	0,50%
<i>ząbkowicki (02-24)</i>	4443,7486	44,33%
Gm. Ciepłowody (02-24-022)	1047,6518	10,45%
Gm. Kamieniec Ząbkowicki (02-24-032)	190,8500	1,90%
Gm. Ząbkowice Śląskie (02-24-055)	657,5804	6,56%
Gm. Ziębice (02-24-065)	2547,6664	25,42%
opolskie (16)	7,6300	0,08%
<i>brzeski (16-01)</i>	7,6300	0,08%

Woj. – powiat - gmina	Obręb i Nadleśnictwo	
	Powierzchnia - ha	%
1	2	3
M – to Grodków (16-01-035)	7,6300	0,08%

W sprawie określenie terytorialnego zasięgu działania Nadleśnictwa Henryków zostało wydane Zarządzenie Nr 183 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 grudnia 1994 roku. Zgodnie ze wzorem nr 1 stanowiącym załącznik do niniejszego zarządzenia, powierzchnia zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Henryków wynosi 108884 ha.

Odległość od siedziby urzędu Nadleśnictwa Henryków do poszczególnych organów administracji przedstawia się następująco:

do Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu:	57 km,
do Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie:	33 km,
do UM i G w Niemczy:	17 km,
do Starostwa Powiatowego w Strzelinie:	15 km,
do UG w Borowie:	29 km,
do UG w Kondratowice:	17 km,
do UG w Przewornie:	12 km,
do UM i G w Strzelinie:	15 km,
do UM i G w Wiązowie:	27 km,
do Starostwa Powiatowego we Wrocławiu:	57 km,
do UG w Jordanowie Śl.:	32 km,
do UG w Kobierzycach:	44 km,
do Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach Śl.:	21 km,
do UG w Ciepłowodach:	9 km,
do UG w Kamieńcu Ząbkowickim:	25 km,
do UM i G w Ząbkowicach Śl.:	21 km,
do Starostwa Powiatowego w Brzegu:	50 km,
do Urzędu Wojewódzkiego w Opolu:	91 km,
do UM i G w Grodkowie:	30 km,
do RDLP we Wrocławiu:	60 km,
do stacji PKP w Henrykowie:	4 km,
do przystanku autobusowego w Henrykowie:	0,2 km .

2.3 Rys historyczny

Nadleśnictwo Henryków w obecnych granicach i wg obecnego stanu posiadania utworzone zostało na podstawie zarządzenia Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych, z dniem 1 stycznia 1990r., kiedy to od nadleśnictwa Bardo Śląskie odłączono obręb Henryków i utworzono zeń samodzielna jednostkę.

Operat urządzeniowy za ubiegłe 10-lecie był wykonany na okres od 1 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 1999 r.

- ☑ **Na przełomie XVIII i XIX wieku**, w wyniku ustawy wydanej przez Fryderyka Wielkiego, przeprowadzono pierwszy pomiar lasów większej własności i wprowadzono tzw. racjonalną gospodarkę leśną zalecającą sadzenie, w miejsce wyniszczonych lasów liściastych i mieszanych, monokultur sosnowych i świerkowych dających w krótszym czasie większe przyrosty zapasów, a więc i większe zyski; ustalono rozmiar użytkowania. Odtąd zasadniczym sposobem użytkowania drzewostanów był sposób stosowania dużych zrębów zupełnych z następstwem odnowienia sztucznego. Ważnym składnikiem odnowień, jakie wówczas prowadzono, stał się modrzew europejski a także modrzew sudecki.
- ☑ Nadleśnictwo Henryków zostało utworzone w 1945 roku, na podstawie dekretu PKWN, z dnia **12 grudnia 1944 roku**, jako samodzielna jednostka o nazwie „**Nadleśnictwo Henryków**”, na powierzchni 7735 ha
- ☑ W **1953 roku** nastąpił podział nadleśnictwa na dwa nadleśnictwa: Nadleśnictwo Henryków i Krzywina, a część powierzchni przydzielono do ówczesnego Nadleśnictwa Niemcza.
- ☑ W **1959 roku** nastąpiło ponowne połączenie Nadleśnictw Henryków i Krzywina oraz część Nadleśnictwa Niemcza w jedno Nadleśnictwo Henryków. Równocześnie leśnictwo Gnojna, o powierzchni 624,89 ha zostało przekazane do Nadleśnictwa Szklary, na terenie OZLP Opole, natomiast leśnictwo Niedźwiedź, o powierzchni 498,66 ha zostało dołączone do ówczesnego Nadleśnictwa Kamieniec Ząbkowicki, na terenie OZLP Wrocław. Z dniem 1 października 1959 roku Nadleśnictwo zostało usamodzielnione, jako jednostka na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym i podlegało bezpośrednio OZLP we Wrocławiu.
- ☑ W **1972 roku** powierzchnia nadleśnictwa powiększyła się o przyjęte tereny z byłych Nadleśnictw: Bielawa, Sobótka i Kamieniec Ząbkowicki. W związku z powyższymi zmianami powierzchniowymi w Nadleśnictwie Henryków wyodrębniono dwa obręby leśne: Obręb Henryków i Obręb Bielawa. W skład utworzonego Obrębu Henryków wchodziło dotychczasowe Nadleśnictwo Henryków oraz oddziały 333-359, o

powierzchni 618,11 ha, z byłego Nadleśnictwa Kamieniec Ząbkowicki a także oddziały 360-375, o powierzchni 455,26 ha, przyjęte z byłego Nadleśnictwa Sobótka.

- ☑ W **1973 roku** miała miejsce reorganizacja w lasach państwowych, polegająca na zredukowaniu liczby nadleśnictw. W jej wyniku Nadleśnictwo Henryków zostało włączone jako trzeci obręb do nadleśnictwa Bardo Śląskie.

Z dniem **1 stycznia 1990 roku** utworzone zostało na podstawie zarządzenia Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych Nadleśnictwo Henryków. Z Nadleśnictwa Bardo Śląskie odłączono Obręb Henryków i utworzono zeń samodzielną jednostkę. Nadleśnictwo Henryków składało się z jednego Obrębu Henryków, o ogólnej powierzchni 9195,14 ha.

2.4 PODSTAWY GOSPODARKI LEŚNEJ W OBRĘBIE HENRYKÓW.

- ☑ Gospodarka leśna w Obrębie leśnym Henryków prowadzona była w oparciu o:
- ☑ w latach 1944 – 1947 gospodarka skupiona była na **porządkowaniu stanu sanitarnego lasu** (inwazja kornika, będąca następstwem zaniedbania użytkowania sanitarnego w latach wcześniejszych), co w efekcie doprowadziło do wyrębu znacznych powierzchni drzewostanów świerkowych.
- ☑ od 1947 do 1951 roku w oparciu o **przybliżoną (prowizoryczną) tabelę klas wieku drzewostanów**, opracowaną łącznie z orientacyjną mapą przeglądową.
- ☑ **plan prowizorycznego urządzania lasu** na okres od 1 października 1951 roku do 31 grudnia 1961 roku, wg którego powierzchnia nadleśnictwa wynosiła 7735,41 ha.
- ☑ **jednorazową rewizję użytkowania przedrębego** przeprowadzoną niezależnie od planu prowizorycznego urządzania w 1954 roku i obejmującą drzewostany od III klasy wieku począwszy, ustalając rozmiar użytkowania przedrębego na okres 5-letni.
- ☑ **pierwszą rewizję użytkowania rębego**, przeprowadzoną w 1955 roku na okres 5-letni
- ☑ **drugą rewizję użytkowania rębego**, przeprowadzoną w 1959 roku na kolejny 5-letni okres, która posłużyła równocześnie celowi rozeznania co do wielkości aktualnego zapasu drzewostanów.
- ☑ **plan definitywnego urządzania lasu**, sporządzony w 1963 roku, na 10 letni okres, od 1 października 1963 do 30 września 1973 roku, przy wprowadzeniu zasady dokładnej regulacji stanu posiadania, opartej na ścisłym pomiarze geodezyjnym. Powierzchnia ogólna nadleśnictwa, wg stanu na 1 października 1963 roku wynosiła 7861,80 ha.

- pierwszą rewizję definitywnego urzędzenia lasu**, przeprowadzoną na okres od 1 października 1973 do 30 września 1983 roku.
- drugą rewizję definitywnego urzędzenia lasu** wykonaną na okres od 1 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 1999 r.
- trzecią rewizję definitywnego urzędzenia lasu** wykonaną na okres od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2009 r.
- czwartą rewizję definitywnego urzędzenia lasu** wykonaną na okres od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2019 r.

2.5 Typy siedliskowe lasu

Lp.	Typ siedlisk	Obręb i Nadleśnictwo Henryków	
		Powierzchnia ¹ ha / %	
1	2	3	4
1	BMSW	35,01	0,37%
2	LMŚW	279,76	2,96%
3	LMW	3,11	0,03%
4	LŚW	735,23	7,78%
5	LW	594,86	6,29%
6	Lł	44,80	0,47%
7	OL	23,33	0,25%
8	OLJ	13,39	0,14%
9	BMWYŻŚW	1,15	0,01%
10	LMWYŻŚW	990,29	10,30%
11	LMWYŻW	34,45	0,33%
12	LWYŻŚW	5893,39	62,66%
13	LWYŻW	556,89	5,79%
14	LŁWYŻ	185,20	1,96%
15	OLJWYŻ	62,27	0,66%
Suma całkowita		9453,13	100,00%

2.6 Struktura gatunkowa drzewostanów wg gatunków rzeczywistych

Powierzchnia				Gatunek drzewa 6
Wg stanu na 1.01.2000		Wg stanu na 1.01.2010		
ha 2	% 3	ha 4	% 5	
2874,06	31,47	2901,53	30,75	DB
827,04	9,06	1229,06	13,03	BK
1323,45	14,49	1156,11	12,26	ŚW
889,81	9,74	837,21	8,88	SO
587,09	6,43	580,57	6,15	MD
674,46	7,39	527,59	5,59	BRZ
366,35	4,01	501,46	5,32	JW
411,10	4,50	440,48	4,67	OL
365,22	4,00	409,13	4,34	JS
360,40	3,95	362,41	3,84	LP
299,37	3,28	290,17	3,08	GB
18,51	0,20	40,53	0,43	JD
		30,49	0,32	DB.C
45,79	0,50	27,01	0,29	TP
21,00	0,23	24,70	0,26	AK
29,31	0,32	23,64	0,25	OS
11,29	0,12	11,55	0,12	WB
21,25	0,23	10,22	0,11	OL.S
6,75	0,07	7,74	0,08	WZ
		6,35	0,07	CZR
		4,58	0,05	SO.C
		4,89	0,05	DG
		4,35	0,05	KL
		0,93	0,01	SO.WE
		0,33	0,00	KSZ

W nadleśnictwie Henryków spotkamy przede wszystkim lasy liściaste. W składzie drzewostanów gatunkiem panującym jest dąb (30,75%). Dość liczną grupę stanowią drzewostany świerkowe oraz bukowe, które stanowią odpowiednio 12,26% i 13,03%. Ze względu na żyzne gleby, a co za tym idzie - siedliska, często zauważymy dwu piętrową budowę pionową w występujących tu drzewostanach.

2.7 Charakterystyka gospodarki nasiennej

Nadleśnictwo Henryków posiada obiekty selekcyjne *selekcji populacyjnej* w postaci:

Wyłączone drzewostany nasienne

Nadleśnictwo posiada 2 drzewostany nasienne wyłączone:

- MD – 3,46 ha
- BK – 12,10 ha

Gospodarcze drzewostany nasienne

Na terenie nadleśnictwa znajdują się 45 gospodarcze drzewostany nasienne

- ŚW (1) – 15,78 ha
- BK (19) – 176,10 ha
- MD (4) – 22,45 ha
- DB (14) – 113,32 ha
- OL (2) – 5,77 ha
- SO (2) – 22,65 ha
- JS JW (2) – 6,09 ha
- LP (1) – 11,08 ha

Uprawy pochodne

W nadleśnictwie wyznaczono bloki upraw pochodnych:

- buk – 82,85 ha
- modrzew – 42,52 ha

3. Charakterystyka warunków przyrodniczo-ekonomicznych Nadleśnictwa

Grunty nadleśnictwa Henryków rozciągają się między 16°49' a 17°16' długości geograficznej wschodniej i 50°28' a 50°55' szerokości geograficznej północnej.

Lasy nadleśnictwa Henryków położone są na obszarze o silnie zróżnicowanej rzeźbie terenu, budowie geologicznej i glebach. W części północnej rozpościera się Równina Wrocławska (125-165 m n.p.m). W części „centralnej” nadleśnictwa wznoszą się Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie (200-392 m n.p.m), zbudowane głównie ze skał metamorficznych (granity i bazalty). W związku z tak zróżnicowaną konfiguracją terenu zostały wyróżnione liczne mikroregiony. W południowej części nadleśnictwa istnieje szeroka, płaskodenna dolina - Obniżenie Otmuchowskie.

4. Podział na grupy lasów:

Lasy nadleśnictwa Henryków podzielono na 2 zasadnicze kategorie:

- lasy ochronne,
- lasy gospodarcze,

5. Podział na gospodarstwa

Na obszarze nadleśnictwa spotkamy cztery rodzaje gospodarstw:

Lp.	Gospodarstwo	Obręb i Nadleśnictwo	
		Powierzchnia ha / %	
1	2	3	4
1	Specjalne(S)	953,65	10,09%
2	Lasów ochronnych(O)	7903,01	83,60%
3	Przebudowy(R)	174,43	1,85%
4	Przerębowo-zrębowe(GPZ)	422,04	4,46%
5	Razem	9453,13	100,00%

6. Etaty użytkowania rębego

Etat cięć w użytkowaniu rębnym wynosi **375049 m³ grubizny netto**,

Etat cięć w użytkowaniu przedrębnym około **164920 m³ grubizny netto**.

7. OCHRONA LASU

A. Zagrożenia ze strony czynników biotycznych:

- szkodniki korzeni (głównie na szkółce leśnej)
- szkodniki upraw i młodników (szeliniaki, krobik modrzewiowiec, zawodnica świerkowa)
- szkodniki starszych drzewostanów (wydraża świerkowa, zasnuja świerkowa, kornik drukarz, kornik drukarczyk, czterooczek świerkowiec, rytowniki)
- choroby grzybowe (huba korzeni, opieńka miodowa)
- szkody od zwierzyny
- szkody spowodowane przez gryzonie

B. Zagrożenia ze strony czynników abiotycznych:

- szkody od okiści śnieżnej
- szkody od silnych wiatrów
- szkody od przymrozków oraz suszy
- szkody od powodzi i podtopień

C. zagrożenia antropogeniczne:

- zagrożenie pożarowe
- imisje przemysłowe
- zanieczyszczenia wód powierzchniowych
- zakłócenie stosunków wodnych
- zaśmiecanie lasu

D. Ochrona przeciwpożarowa – nadleśnictwo zaklasyfikowano do II kategorii – średniego zagrożenia pożarowego lasu.

8. GOSPODARKA ŁOWIECKA

Zasięg nadleśnictwa obejmuje (w całości lub częściowo) 21 obwodów łowieckich. Nadleśnictwo nadzoruje gospodarkę łowiecką w 21 obwodach wydzierżawionych.

9. INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNO-REKREACYJNA

A. Szlaki turystyczne i ścieżki rekreacyjne – na terenie nadleśnictwa (głównie w północnej i środkowej części) istnieje bogata sieć oznakowanych szlaków turystycznych: niebieski, czerwony, zielony, żółty.

B. Obiekty edukacji leśnej:

- ścieżki przyrodniczo edukacyjne: Park Henrykowski (leśnictwo Skalice)

C. urządzenia turystyczne: parkingi leśne, miejsca wypoczynku, punkty widokowe.

10. PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Sporządzony Program ochrony przyrody jest oparty na istniejącym programie ochrony przyrody opracowanym przez BULiGL o/Brzeg, wg stanu na 1 stycznia 2000 roku. Jego treść została zaktualizowana zgodnie z § 3 pkt. 4 oraz § 110 i 111 obowiązującej instrukcji. Wszelkie informacje dotyczące istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zostały zamieszczane w planie urządzenia lasu w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody.

Program Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Henryków został sporządzony w celu:

- zinwentaryzowania i zobrazowania bogactwa przyrodniczego lasów Nadleśnictwa,
- ułatwienia prowadzenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych i w zgodzie z potrzebami społecznymi,
- ulepszania i rozwijania metod ochrony przyrody,
- przedstawienia istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego,

umożliwiania w przyszłości porównań i analiz zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym na omawianym terenie

FORMY OCHRONY PRZYRODY

REZERWATY PRZYRODY - „MUSZKOWICKI LAS BUKOWY” I „SKAŁKI STOLECKIE”

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Na terenie nadleśnictwa znajduje się obszar chronionego krajobrazu Wzgórza Niemczańsko – Strzelińskie odzwierciedlający najcenniejsze wartości przyrodnicze, historyczne bądź kulturowe. Działalność człowieka na tych terenach powinna uwzględniać zachowanie wyróżniających te obszary wartości krajobrazowych i dążyć do podkreślenia i wzmocnienia wartości które spowodowały ich stworzenie.

I.1.1.1 OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „WZGÓRZA NIEMCZAŃSKO - STRZELIŃSKIE”

Obejmuje swoim zasięgiem część Pogórza Sudeckiego (oddz:110-133 oraz 135-155):

- Wzgórza Krzyżowe z kulminacjami: Szeroki Kamień (407 m n.p.m.), Zamkowa Góra (381 m n.p.m.), Młynarka (320 m n.p.m.), Kramarz (336 m n.p.m.),
- Wzgórza Gumińskie ze szczytami: Dworska Kopa (322 m n.p.m.), Gontowa (377 m n.p.m.), Jodłowiec (373 m n.p.m.), Grzybowiec (344 m n.p.m.),
- Wzgórza Dębowe z: Wysokim Lasem (322 m n.p.m.), Ostrą Górą (362 m n.p.m.),
- Wzgórza Dobrzeńskie z wzniesieniami: Twardziel (358 m n.p.m.), Kawia Góra (335 m n.p.m.), Sośniak (323 m n.p.m.),

Wzgórza zbudowane są z krystalicznych skał o złożonej budowie geologicznej (np. sjenity, serpentynity, magnezyty, łupki krystaliczne, bazalty, granity, wapienie). W większości pokryte są lasami o dużej różnorodności szaty roślinnej wynikającej z budowy geologicznej, urozmaiconej rzeźby, a co z tym jest związane dużą różnorodnością siedlisk i stosunków wodnych. Porastające wzgórza lasy są zróżnicowane zarówno pod względem struktury jak i składów gatunkowych(przeważa dąb, znaczny udział mają też świerk, sosna, buk). W połączeniu z Arboretum w Wojsławicach i zabytkami miasta Niemczy stanowi on doskonałe miejsce wypoczynku.

I.1.1.2 OBSZARY NATURA 2000